

24 prima quod ad Troiam pro caris gesserat Argis -
25 necdum etiam causae irarum saevique dolores
26 exciderant animo: manet alta mente repostum
27 iudicium Paridis spretaeque iniuria formae,
28 et genus invisum, et rapti Ganymedis honores.
29 His accensa super, iactatos aequore toto
30 Troas, reliquias Danaum atque immitis Achilli,
31 arcebat longe Latio, multosque per annos
32 errabant, acti fati, maria omnia circum.
33 Tanta molis erat Romanam condere gentem!

34 Vix e conspectu Siculae telluris in altum
35 vela dabant laeti, et spumas salis aere ruebant,
36 cum Iuno, aeternum servans sub pectore volnus,
37 haec secum: 'Mene incepto desistere victam,
38 nec posse Italia Teucrorum avertere regem?
39 Quippe vetor fati. Pallasne exurere classem
40 Argivom atque ipsos potuit submergere ponto,
41 unius ob noxam et furias Aiakis Oilei?
42 Ipsa, Iovis rapidum iaculata e nubibus ignem,
43 disiecitque rates evertitque aequora ventis,
44 illum expirantem transfixo pectore flammam
45 turbine corripuit scopuloque infixit acuto.
46 Ast ego, quae divom incedo regina, Iovisque
47 et soror et coniunx, una cum gente tot annos
48 bella gero! Et quisquam numen Iunonis adoret

49 praeterea, aut supplex aris imponet honorem?'

50 Talia flammato secum dea corde volutans

51 nimborum in patriam, loca feta furentibus austris,

52 Aeoliam venit. Hic vasto rex Aeolus antro

53 luctantes ventos tempestatesque sonoras

54 imperio premit ac vinclis et carcere frenat.

55 Illi indignantes magno cum murmure montis

56 circum claustra fremunt; celsa sedet Aeolus arce

57 sceptrum tenens, mollitque animos et temperat iras.

58 Ni faciat, maria ac terras caelumque profundum

59 quippe ferant rapidi secum verrantque per auras.

60 Sed pater omnipotens speluncis abdidit atris,

61 hoc metuens, molemque et montis insuper altos

62 imposuit, regemque dedit, qui foedere certo

63 et premere et laxas sciret dare iussus habenas.

64 Ad quem tum Iuno supplex his vocibus usa est:

65 'Aeole, namque tibi divom pater atque hominum rex

66 et mulcere dedit fluctus et tollere vento,

67 gens inimica mihi Tyrrhenum navigat aequor,

68 Ilium in Italiam portans victosque Penates:

69 incute vim ventis submersasque obrue puppes,

70 aut age diversos et disiice corpora ponto.

71 Sunt mihi bis septem praestanti corpore nymphae,

72 quarum quae forma pulcherrima Deiopea,

73 conubio iungam stabili propriamque dicabo,
74 omnis ut tecum meritis pro talibus annos
75 exigat, et pulchra faciat te prole parentem.'

76 Aeolus haec contra: 'Tuus, O regina, quid optes
77 explorare labor; mihi iussa capessere fas est.
78 Tu mihi, quodcumque hoc regni, tu scepra Iovemque
79 concilias, tu das epulis accumbere divom,
80 nimborumque facis tempestatumque potentem.'

81 Haec ubi dicta, cavum conversa cuspide montem
82 impulit in latus: ac venti, velut agmine facto,
83 qua data porta, ruunt et terras turbine perflant.
84 Incubere mari, totumque a sedibus imis
85 una Eurusque Notusque ruunt creberque procellis
86 Africus, et vastos volvunt ad litora fluctus.
87 Insequitur clamorque virum stridorque rudentum.
88 Eripiunt subito nubes caelumque diemque
89 Teucrorum ex oculis; ponto nox incubat atra.
90 Itonuere poli, et crebris micat ignibus aether,
91 praesentemque viris intentant omnia mortem.

92 Extemplo Aeneae solvuntur frigore membra:
93 ingemit, et duplicis tendens ad sidera palmas
94 talia voce refert: 'O terque quaterque beati,
95 quis ante ora patrum Troiae sub moenibus altis

96 contigit oppetere! O Danaum fortissime gentis
97 Tydide! Mene Iliacis occumbere campis
98 non potuisse, tuaque animam hanc effundere dextra,
99 saevus ubi Aeacidae telo iacet Hector, ubi ingens
100 Sarpedon, ubi tot Simois correpta sub undis
101 scuta virum galeasque et fortia corpora volvit?'

102 Talia iactanti stridens Aquilone procella
103 velum adversa ferit, fluctusque ad sidera tollit.
104 Franguntur remi; tum prora avertit, et undis
105 dat latus; insequitur cumulo praeruptus aquae mons.
106 Hi summo in flucta pendent; his unda dehiscens
107 terram inter fluctus aperit; furit aestus harenis.
108 Tris Notus abreptas in saxa latentia torquet -
109 saxa vocant Itali mediis quae in fluctibus aras -
110 dorsum immane mari summo; tris Eurus ab alto
111 in brevia et Syrtis urguet, miserabile visu,
112 inliditque vadis atque aggere cingit harenae.
113 Unam, quae Lycios fidumque vehebat Oronten,
114 ipsius ante oculos ingens a vertice pontus
115 in puppim ferit: excutitur pronusque magister
116 volvitur in caput; ast illam ter fluctus ibidem
117 torquet agens circum, et rapidus vorat aequore vortex.
118 Adparent rari nantes in gurgite vasto,
119 arma virum, tabulaeque, et Troia gaza per undas.
120 Iam validam Ilionei navem, iam fortis Achat,

144 Cymothoe simul et Triton adnixus acuto
145 detrudunt navis scopulo; levat ipse tridenti;
146 et vastas aperit syrtis, et temperat aequor,
147 atque rotis summas levibus perlabitur undas.
148 Ac veluti magno in populo cum saepe coorta est
149 seditio, saevitque animis ignobile volgus,
150 iamque faces et saxa volant - furor arma ministrat;
151 tum, pietate gravem ac meritis si forte virum quem
152 conspexere, silent, arrectisque auribus adstant;
153 ille regit dictis animos, et pectora mulcet, -
154 sic cunctus pelagi cecidit fragor, aequora postquam
155 prospiciens genitor caeloque invectus aperto
156 flectit equos, curruque volans dat lora secundo.

157 Defessi Aeneadae, quae proxima litora, cursu
158 contendunt petere, et Libyae vertuntur ad oras.
159 Est in secessu longo locus: insula portum
160 efficit obiectu laterum, quibus omnis ab alto
161 frangitur inque sinus scindit sese unda reductos.
162 Hinc atque hinc vastae rupes geminique minantur
163 in caelum scopuli, quorum sub vertice late
164 aequora tuta silent; tum silvis scaena coruscis
165 desuper horrentique atrum nemus imminet umbra.
166 Fronte sub adversa scopulis pendentibus antrum,
167 intus aquae dulces vivoque sedilia saxo,
168 nympharum domus: hic fessas non vincula navis

194 Hinc portum petit, et socios partitur in omnes.
195 Vina bonus quae deinde cadis onerarat Acestes
196 litore Trinacrio dederatque abeuntibus heros,
197 dividit, et dictis maerentia pectora mulcet:

198 'O socii - neque enim ignari sumus ante malorum -
199 O passi graviora, dabit deus his quoque finem.
200 Vos et Scyllaeam rabiem penitusque sonantis
201 accessis scopulos, vos et Cyclopea saxa
202 experti: revocate animos, maestumque timorem
203 mittite: forsan et haec olim meminisse iuvabit.
204 Per varios casus, per tot discrimina rerum
205 tendimus in Latium; sedes ubi fata quietas
206 ostendunt; illic fas regna resurgere Troiae.
207 Durate, et vosmet rebus servate secundis.'

208 Talia voce refert, curisque ingentibus aeger
209 spem voltu simulat, premit altum corde dolorem.

418 Corripuere viam interea, qua semita monstrat.
419 Iamque ascendebant collem, qui plurimus urbi
420 imminet, adversasque adspectat desuper arces.
421 Miratur molem Aeneas, magalia quondam,
422 miratur portas strepitumque et strata viarum.

423 Instant arduos Tyrii pars ducere muros,
424 molirique arcem et manibus subvolvere saxa,
425 pars optare locum tecto et concludere sulco.
426 [Iura magistratusque legunt sanctumque senatum;]
427 hic portus alii effodiunt; hic alta theatri
428 fundamenta locant alii, immanisque columnas
429 rupibus excidunt, scaenis decora alta futuris.
430 Qualis apes aestate nova per florea rura
431 exercet sub sole labor, cum gentis adultos
432 educunt fetus, aut cum liquentia mella
433 stipant et dulci distendunt nectare cellas,
434 aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto
435 ignavom fucos pecus a praesepibus arcent:
436 fervet opus, redolentque thymo fragrantia mella.
437 'O fortunati, quorum iam moenia surgunt!'
438 Aeneas ait, et fastigia suspicit urbis.
439 Infert se saeptus nebula, mirabile dictu,
440 per medios, miscetque viris, neque cernitur ulli.

494 Haec dum Dardanio Aeneae miranda videntur,
495 dum stupet, obtutuque haeret defixus in uno,
496 regina ad templum, forma pulcherrima Dido,
497 incessit magna iuvenum stipante caterva.
498 Qualis in Eurotae ripis aut per iuga Cynti

524 Troes te miseri, ventis maria omnia vecti,
525 oramus, prohibe infandos a navibus ignis,
526 parce pio generi, et propius res aspice nostras.
527 Non nos aut ferro Libycos populare Penatis
528 venimus, aut raptas ad litora vertere praedas;
529 non ea vis animo, nec tanta superbia victis.
530 Est locus, Hesperiam Grai cognomine dicunt,
531 terra antiqua, potens armis atque ubere glaebae;
532 Oenotri coluere viri; nunc fama minores
533 Italiam dixisse ducis de nomine gentem.
534 Hic cursus fuit:
535 cum subito adsurgens fluctu nimbosus Orion
536 in vada caeca tulit, penitusque procacibus austris
537 perque undas, superante salo, perque invia saxa
538 dispulit; huc pauci vestris adnavimus oris.
539 Quod genus hoc hominum? Quaeve hunc tam barbara morem
540 permittit patria? Hospitio prohibemur harenae;
541 bella cient, primaque vetant consistere terra.
542 Si genus humanum et mortalia temnitis arma
543 at sperate deos memores fandi atque nefandi.

544 'Rex erat Aeneas nobis, quo iustior alter,
545 nec pietate fuit, nec bello maior et armis.
546 Quem si fata virum servant, si vescitur aura
547 aetheria, neque adhuc crudelibus occubat umbris,
548 non metus; officio nec te certasse priorem

573 urbem quam statuo vestra est, subducite navis;

574 Tros Tyriusque mihi nullo discrimine agetur.

575 Atque utinam rex ipse Noto compulsus eodem

576 adforet Aeneas! Equidem per litora certos

577 dimittam et Libyae lustrare extrema iubebo,

578 si quibus eiectus silvis aut urbibus errat.'
